

Undersøgelse af jern og metalindustrien herunder elektronik i Sønderjylland

-

Beskæftigelse

Rekruttering

Samarbejde

Initiativer

1. Resumé.....	2
2. Baggrund for undersøgelsen.....	3
3. Stikprøven.....	3
3.1. Hvorfor virksomhederne ikke ønsker at deltage i undersøgelsen	5
4. Beskæftigelsesforventninger.....	6
5. Rekrutteringsproblemer	9
6. Områder med stigende behov.....	12
6.1. Kendskabet til AF's tilbud	13
7. Initiativer	15
Bilag: Det anvendte spørgeskema	

1. Resumé

151 virksomheder fra branchen har deltaget i undersøgelsen

151 virksomheder med godt 9.000 ansatte inden for jern- og metalindustrien deltog i december og starten af januar i en undersøgelse gennemført af AF.

Formålet med undersøgelsen var at afdække beskæftigelsesudviklingen, rekrutteringssituationen, kendskabet til AF's tilbud og mulighederne for at samarbejde.

Svag fremgang forude

Undersøgelsen dokumenterer, at der igen er fremgang i industrien i Sønderjylland. Virksomhederne har svagt positive beskæftigelsesforventninger for de kommende 3 måneder.

Hvis den positive udvikling fortsætter, er spørgsmålet om regionen på længere sigt kan indfri arbejdskraftbehovene.

13% har ubesatte job

Undersøgelsen dokumenterer, at der allerede nu er 13% af virksomhederne, som har haft job især inden for det faglærte område, som de ikke kunne få besat i løbet af de seneste 3 måneder. 12 af de 20 virksomheder med rekrutteringsproblemer ønsker at indgå et samarbejde med AF for at løse problemerne.

20% melder om stigende behov på en række fagområder

20% af virksomheder har endvidere tilkendegivet fagområder, der er et stigende behov for. Områderne dækker over et bredt spektrum af kompetenceniveauer herunder også det ufaglærte område, men det er primært faglærte, industrien forventer stigende efterspørgsel på. 20 af 29 virksomheder har tilkendegivet, at de gerne vil indgå i et samarbejde med AF om at løse fremtidige behov for arbejdskraft.

42% vil samarbejde med AF

64 virksomheder svarende til 42% af de adspurgte tilkendegiver, at de gerne vil samarbejde med AF om de tilbud, AF har til virksomhederne.

AF igangsætter konkrete initiativer

AF er på baggrund af undersøgelsen aktuelt ved at følge op på alle typer af interessetilkendegivelser. AF vil bl.a. som følge af undersøgelsen

igangsætte uddannelsesforløb, fremme voksenlærlingeforløb og overveje muligheden for et samlet fremstød overfor branchen. AF vil endvidere målrette indsatsen for ledige i målgruppen jern- og metalindustri.

2. Baggrund for undersøgelsen

AF's indsats i 2005 er ændret på en række punkter i forhold til 2004. I Kontrakt2005 er det besluttet, at AF skal varetage indsatsen for ledige med uddannelse/erfaring og ønske om at arbejde inden for jern- og metalindustrien herunder også elektronikindustrien.

Undersøgelsen skal belyse rekruttering og beskæftigelse i branchen og samarbejdet med AF

Et af de initiativer, der skal understøtte denne indsats, er jf. Kontrakten en særlig intensiv overvågningsindsats af jern- og metalbranchen herunder elektronik. Ud over den ordinære overvågningsindsats AF gennemfører, har AF besluttet at supplere med en brancheundersøgelse. Den vil bidrage til at øge AF's kendskab til branchen. På baggrund af undersøgelsen vil AF bl.a. kunne

- Målrette indsatsen for de ledige, AF har kontakten med
- Afdække aktuelle rekrutteringsproblemer og igangsætte forebyggende initiativer
- Afdække områder, hvor virksomhederne vurderer, der er stigende behov og på den baggrund igangsætte nye uddannelsesinitiativer
- Afdække mulighederne for at intensivere samarbejdet med virksomhederne i branchen

Alt i alt kan en sådan undersøgelse være med til at understøtte samarbejdsgraden med virksomhederne og på lidt længere sigt bidrage til, at effekterne af indsatsen styrkes.

3. Stikprøven

Antal virksomheder i undersøgelsen

Målet med undersøgelsen var at få et fyldestgørende billede af rekruttering og beskæftigelse i branchen og samtidig afdække samarbejds-mulighederne med branchen.

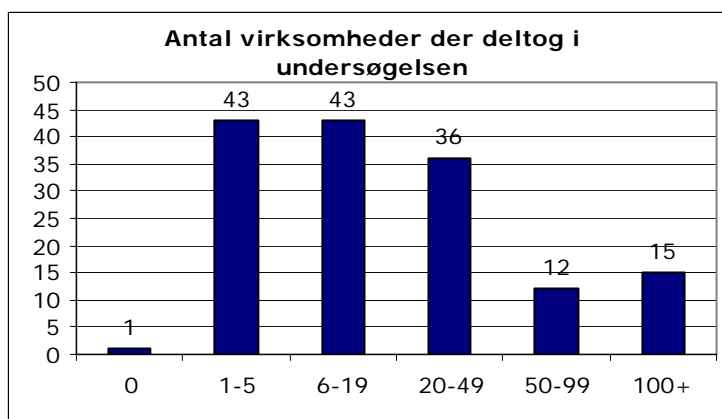
Den valgte metode var telefonbaserede interviews af alle virksomheder

inden for jern- og metalbranchen med mere end 1 ansat.

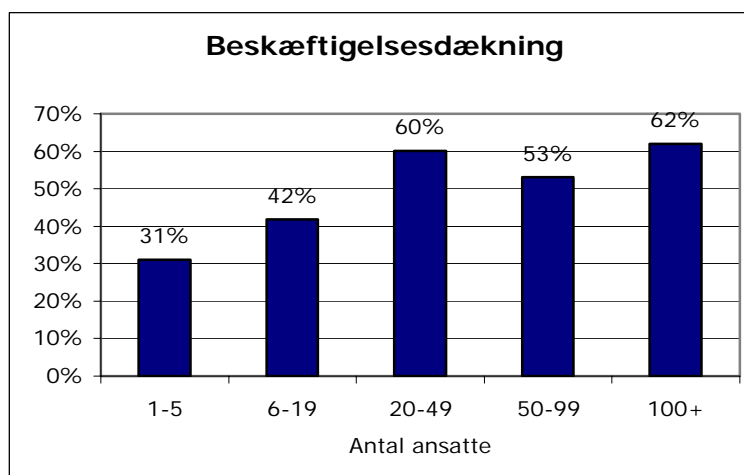
151 virksomheder med tilsammen godt 9.000 ansatte har deltaget i undersøgelsen

Der er registreret i alt 474 virksomheder inden for jern- og metalindustrien, hvoraf de 336 virksomheder har mere end to ansatte. AF har i december og starten af januar kontakttet 245 af disse virksomheder telefonisk. 151 af virksomhederne har sagt ja til at svare på undersøgelsens spørgsmål, hvilket giver en svarprocent på 45.

Der er i henhold til oplysninger i AF's IT-system, Amanda, beskæftiget 15.776 i Sønderjylland i branchen. Virksomhederne i undersøgelsen beskæftiger 9.283 personer, hvilket giver en beskæftigelsesdækning på 59%.¹

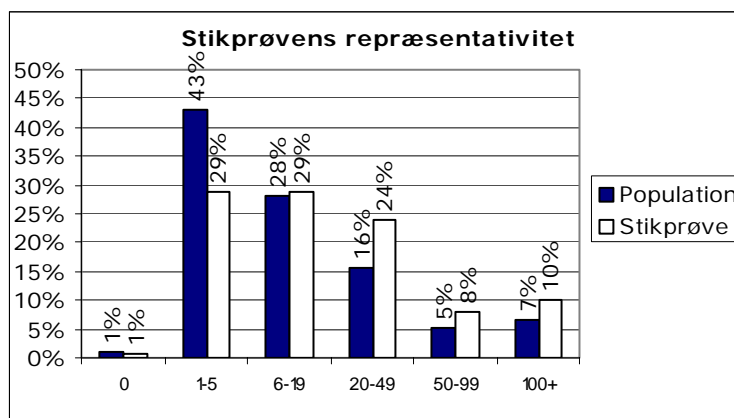
Undersøgelsen afspejler nogenlunde branchens sammensætning på størrelse og der er en pæn beskæftigelsesdækning

Stikprøvens sammensætning afspejler nogenlunde branchens sammensætning på virksomhedsstørrelse, men der er dog en

¹ Ifølge de seneste tal fra Danmarks Statistik er 16.012 beskæftigede i branchen i Sønderjylland

underrepræsentation af virksomheder mellem 1-5 ansatte og en overrepræsentation af virksomheder med 20-49 ansatte.

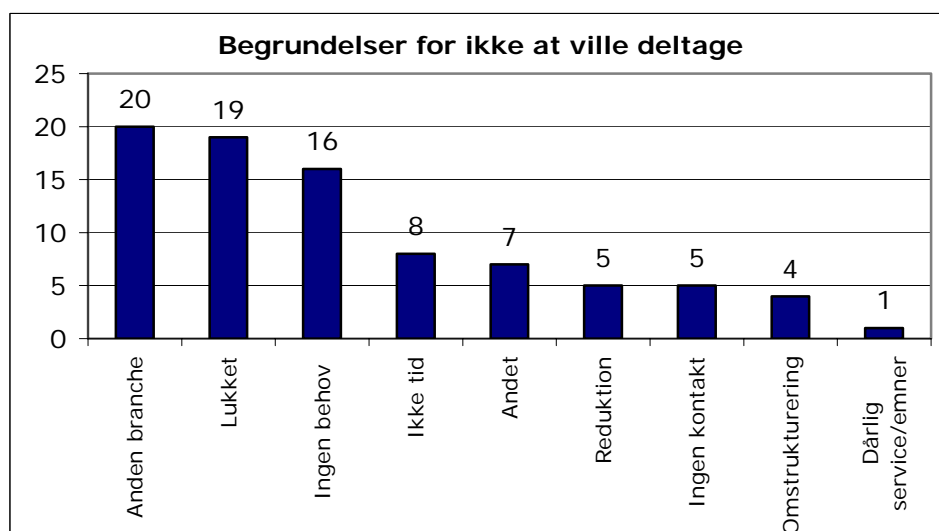

3.1. Hvorfor virksomhederne ikke ønsker at deltage i undersøgelsen

94 af 245 adspurgte virksomheder ønskede ikke at deltage

AF kontaktede i forbindelse med undersøgelsen i alt 245 virksomheder, men det var ikke alle som ønskede eller kunne deltage. I alt 94 virksomheder deltog ikke i undersøgelsen og af disse har 85 virksomheder begrundet, hvorfor de ikke ønskede at deltage.

Mange af dem lå udenfor undersøgelsens målgruppe eller var lukket

Den primære årsag til, at virksomhederne ikke besvarer undersøgelsen, er at de ikke er i målgruppen for undersøgelsen, da de har været fejlagtigt

registreret under jern- og metalbranchen og dermed er kommet med ud i stikprøven. Der er f.eks. virksomheder registreret inden for fremstilling af produkter i træ og glasfiber.

Den næste gruppe er virksomheder, som er lukket. De to første kategorier omfatter 39 af 94 virksomheder.

16 virksomheder deltager ikke, da de ikke har et aktuelt arbejdskraftbehov. Dertil kommer 5 virksomheder, som reducerer i antallet af ansatte.

Endelig er der en række andre begrundelser som f.eks. at enkelte virksomheder har været gennem omstruktureringer.

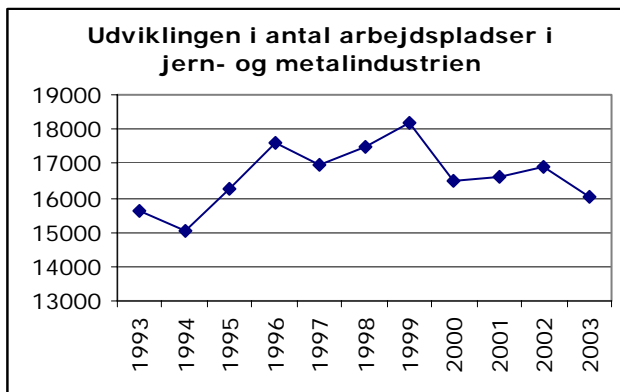
4. Beskæftigelsesforventninger²

Det fremgår af regionens beskæftigelsesprognose fra oktober 2004, at regionen står overfor en fremgang, som også omfatter jern- og metalindustrien herunder særligt elektronik. Branchen er kendetegnet ved, at være mere eksportintensiv end den er for landet som helhed og i naboregionerne. Branchen er endvidere af stor beskæftigelsesmæssig betydning. Derfor betyder udsving i konjunkturer også at beskæftigelsen varierer mere end for hele landet. Dynamikken og betydningen af branchen fremgår bl.a. af en ny analyse, hvorfra nedenstående citat er hentet.

”Elektronik oplever den største vækst i forhold til resten af landet, men også jern- og metalindustrien har stor fremgang i forhold til resten af landet. Efter 1991 er andelen af job inden for jern og metal i Sønderjylland højere end for hele landet, og efter 1996 er det samme tilfældet for elektronikindustrien. Jern og metal og elektronikindustrien i Sønderjylland har i perioden skabt og fastholdt en førende position i Danmark.³

² Virksomhedernes beskæftigelsesvurderinger i denne undersøgelse er ikke sammenlignelige med beskæftigelsesvurderingerne i Arbejdsmarkedsredegørelsens prognose. I denne undersøgelse vurderer virksomhederne udsigterne 3 måneder frem i forhold til i dag, mens udgangspunktet i Arbejdsmarkedsredegørelsen er en vurdering af et kvartal sammenlignet med samme kvartal året før.

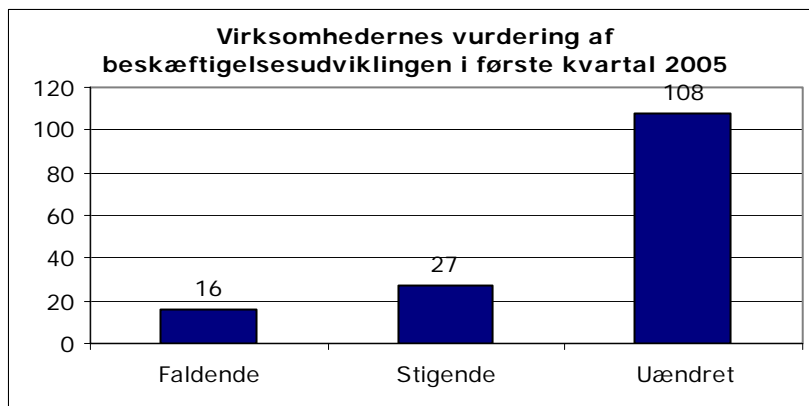
³ Læs mere om branchen i ” Jobnedlæggelser, jobskabelse og beskæftigelse i Sønderjylland”, side 35, 2004, Handelshøjskolen i Århus

Som en vigtig del af denne undersøgelse er virksomhederne, derfor blevet bedt om at give deres vurdering af den aktuelle beskæftigelsesudviklingen for at kunne slå fast om beskæftigelsen igen her i 2004/2005 er på vej frem.

Samlet set viser undersøgelsen, at virksomhedernes forventninger til beskæftigelsesudviklingen i første kvartal 2005 er svagt positive. Langt de fleste virksomheder vurderer, at beskæftigelsen vil være uændret de kommende 3 måneder.

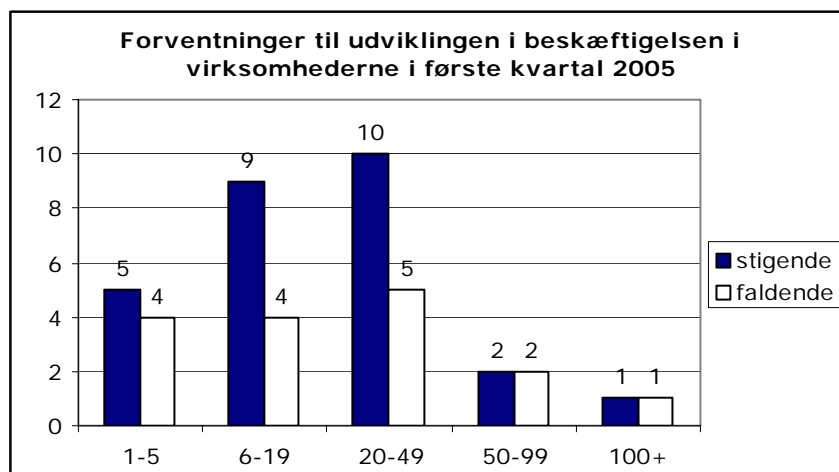
Svagt positive forventninger til beskæftigelsesudviklingen

Den langt overvejende del af virksomhederne vurderer beskæftigelsesudviklingen til at være uændret, mens et mindre antal virksomheder forventer faldende beskæftigelse eller stigende beskæftigelse.

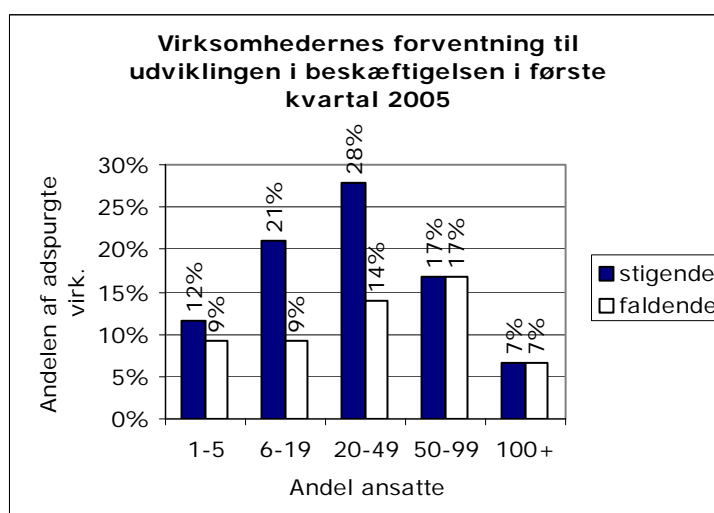
Samlet set vurderer virksomheder, der repræsenterer 855 ansatte, at beskæftigelsen vil stige, mens virksomheder der repræsenterer 491 ansatte vurderer, at den vil falde. Tallene viser dermed, at virksomheder,

der netto repræsenterer 364 ansatte svarende til 2,3% af alle ansatte, at beskæftigelsen vil stige svagt i branchen i første kvartal 2005.

Analysen viser, at det fortrinsvis er de små og mellemstore virksomheder, som forventer ændringer i beskæftigelsesudviklingen i den kommende periode. Det er værd at bemærke, at 28% af de adspurgte virksomheder med 20-49 ansatte forventer stigende beskæftigelse, mens andelen blandt virksomheder med 6-19 ansatte er på 21%. De større virksomheder dvs. med mere end 100 ansatte har mere moderate forventninger. Her forventer 7% fremgang i beskæftigelsen.

De små og mellemstore virksomheder er mest positive mht. fremgang i beskæftigelsen

Det er ikke overraskende, at der især er de mellemstore virksomheder, som har de mest positive forventninger. Det fremgår bl.a. af konklusionen

i *Strukturanalysen*, som blev offentliggjort i november 2004, at:

”Traditionelt betragtes de mellemstore virksomheder som det centrale vækstlag for fremtidens arbejdsmarked, eller med andre ord som de vigtigste kilder til fremtidige arbejdspladser. Netop derfor er det værd at bemærke, at Sønderjylland både har en mindre andel af små og mellemstore virksomheder, sammenlignet med resten af landet, og at væksten i antallet af små og mellemstore virksomheder samtidig er mindre i Sønderjylland end i resten af landet.”⁴

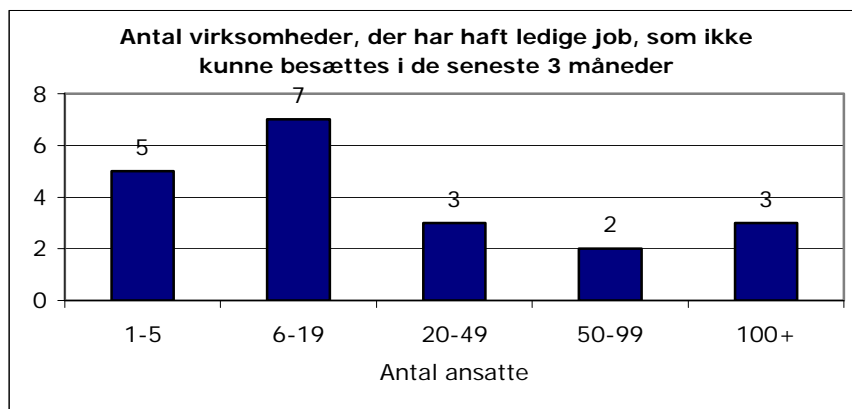
5. Rekrutteringsproblemer

Et formål med undersøgelsen var ligeledes at afdække, hvor udbredte rekrutteringsproblemerne i regionen aktuelt er. Virksomhederne er derfor blevet spurgt, om de har haft ledige stillinger som ikke kunne besættes de seneste 3 måneder.

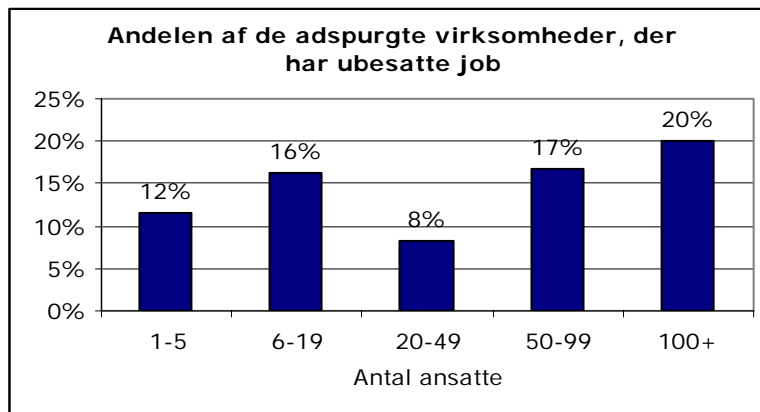
13% af de adspurgte virksomheder kunne ikke få besat ledige job

I alt 20 af de 151 virksomheder oplyser, at de har haft ledige stillinger, som ikke kunne besættes. Det svarer til, at 13% af alle adspurgte virksomheder har haft problemer i det seneste kvartal.

Undersøgelsen viser endvidere, at det er såvel små som store virksomheder, der har problemer.

⁴ "Arbejdsmarkedet i Sønderjylland – Udfordringer det næste årti", side 14, Rambøll Management, 2004

Strukturanalysen bekræfter også manglen på arbejdskraft i industrien

Rambøll Management gennemførte i 2004 en strukturanalyse af det sønderjyske arbejdsmarked jf. note 4. Som en del af undersøgelsen blev der gennemført 5 fokusgruppeinterviews på tværs af brancherne med deltagelse af 40 repræsentanter fra de sønderjyske virksomheder. Det fremgår af undersøgelsen, at deltagerne generelt understøtter vurderingerne af mangelområderne, der er peget ud i Arbejdsmarkedsredegørelse. Det gælder f.eks. faglærte med cnc-kvalifikationer eller svejsere.

Fagområder

Der er en række fag virksomhederne ikke kan få besat. Det er værd at bemærke, at de adspurgte virksomheder især har problemer med, at besætte job som kræver faglærte medarbejdere. Virksomhederne melder stort set ikke om problemer på det videregående niveau. Listen af indmeldte problemer omfatter følgende områder:

Især problemer med at få faglærte medarbejdere

- Arbejdsleder
- PLC og CNC-programører
- Maskinarbejdere og værktøjsmager
- Sælgere
- Svejsere
- Web-designer
- Landbrugsmaskinsmed
- Faglærte rejsemontører
- Smede
- Udvikler
- VVS-montør

Der er række enkeltstående problemer, som kommer frem i undersøgelsen

som f.eks. web-designer og udvikler. Men undersøgelsen viser også, at der fortsat er betydelige problemer med at rekruttere personer med kvalifikationer inden for områder som f.eks. faglærte med CNC-kompetencer, herunder ikke mindst maskinarbejdere.

Ovenstående underbygger de vurderinger AF gennem de senere år har registreret i sin overvågningsindsats og det bekræfter også, at virksomhederne til stadighed oplever, at der er kompetencer, der er vanskelige at finde i regionen.

Undersøgelsen dokumenterer at der løbende bør opkvalificeres arbejdskraft til industrien

Disse udmeldinger er med til at understrege, at løbende opkvalificering af arbejdskraft til industrien fortsat skal have høj prioritet hos Rådet og AF. Dette vil kunne bidrage til at sikre, at virksomhedernes arbejdskraftbehov kan dækkes. Samtidig viser det, at der fortsat er gode beskæftigelsesmuligheder for de ledige at søge inden for.

Baggrunden for at jobbene ikke bliver besat

Der er en række forhold som gør, at virksomhederne ikke har fået de ledige stillinger besat. Hovedårsagen er ifølge de adspurgte virksomheder, at der ikke er uddannede nok inden for områderne.

Virksomhederne angiver også en række andre forhold, som har betydning for, at jobbene ikke bliver besat. Det gælder f.eks. den manglende mobilitet blandt ansøgerne. Dette er bl.a. et af de områder, som Udviklings Råd Sønderjylland har sat fokus på i deres handlingsplan.⁵

Manglende erfaring, sproglige kundskaber og forkert indstilling er andre årsager, som anføres af virksomhederne som forklaring på at jobbene ikke kan blive besat.

⁵ Læs mere på Amtets hjemmeside www.sja.dk

Mangel på uddannede og mobilitet primære årsager til at jobbene ikke bliver besat

Årsag	Antal virksomheder
Der er mangel på uddannede	13
Mobiliteten er for lav	7
Ansøgerne har ikke rette erfaring	3
Lønforhold	2
Manglende sproglige forudsætninger	1
Der er mangel på ansøgere	1
Ansøgere har den forkerte indstilling	1
Der er rejseaktivitet	1
Nystartet virksomhed har svært ved at rekruttere	1

AF tilbyder virksomhederne hjælp til at løse problemerne

AF i dialog med 12 virksomheder for at løse aktuelle problemer

12 ud af de 20 virksomheder har i undersøgelsen sagt ja til at samarbejde med AF med henblik på at løse rekrutteringsproblemerne. Det kan oplyses, at AF aktuelt er i gang med at følge op på disse sager.

6. Områder med stigende behov

I de kommende år står regionen over for store udfordringer på arbejdsmarkedet på grund af den faldende arbejdsstyrke. En række fremskrivninger af den fremtidige arbejdsmarkedsudvikling i Sønderjylland viser, at der bliver udbredte rekrutteringsproblemer, hvis efterspørgslen efter arbejdskraft stiger.⁶

29 af de 151 virksomheder, der har svaret, svarende til 19% har oplyst, at der er fagområder, der er et stigende behov for på arbejdsmarkedet. Tilkendegivelserne kommer fra virksomheder af alle størrelse.

19% af virksomhederne tilkendegiver områder med stigende behov – især på det faglærte område

- Loddemontører herunder med kendskab til blyfri lodning
- CNC-operatører/programmører
- Faglærte med CNC
- Ufaglærte med CNC
- Generelt faglærte
- Montering af bio-fyringsanlæg
- Maskinarbejdere
- Sælgere
- Klejnsmede med speciale i rustfaste arbejder.
- Smede herunder VVS
- Skiltemalere
- Svejsere
- Tegningslæsning

⁶ Læs bl.a. "Registerbaseret fremskrivning for arbejdsmarkedet i Sønderjylland, 2002, Sønderjyllands Amt eller "Arbejdsmarkedet i Sønderjylland – Udfordringer det næste årti", side 14, Rambøll Management, 2004

- Værktøjsmagere
- Ufaglærte metalarbejdere

De indmeldte vurderinger er med til at underbygge, at det er relevant for AF fortsat at understøtte opkvalificeringen af ufaglærte til faglærte.

AF i dialog med 20 virksomheder om at løse fremtidige problemer

20 af de 29 virksomheder ønsker at samarbejde med AF omkring de fremtidige behov for arbejdskraft og AF er aktuelt ved at følge op på disse ønsker med henblik på at kunne vurdere det konkrete behov for at opkvalificerer medarbejdere til industrien.

Fremtidige behov også belyst i Strukturanalysen fra 2004

Strukturanalysen, der blev gennemført i 2. og 3. kvartal 2004 af Rambøll Management jf. note 4 indeholder også vurderinger af de fremtidige behov. Fokusgruppetagerne oplyste bl.a.:

- At der i stigende grad vil efterspørges kompetencer på et højere niveau
- Omstillingsparathed er afgørende og efteruddannelse kommer til at spille en større rolle
- Det er afgørende for industrivirksomhederne at medarbejderne kan læse og forstå en vejledning
- De bogligt svage vil få stadig sværere ved at begå sig

6.1. Kendskabet til AF's tilbud

Et tæt og velfungerende samarbejde med et bredt udsnit af virksomhederne er en væsentlig forudsætning for at kunne løfte den beskæftigelsespolitiske opgave i 2005.

Det medvirker til, at virksomhederne har en opdateret viden, om de tilbud AF har til virksomhederne herunder også til udbuddet af arbejdskraft.

Som en del af undersøgelsen er virksomhederne derfor blevet spurgt om, de kender AF's tilbud og om de ønsker et møde med AF for at drøfte dem.

Godt kendskab til mange af AF's tilbud men der er udviklingspotentiale

Område	Virksomheder med kendskab	Andel af de 151 virksomheder
Formidling	110	73%
Løntilskud	109	72%
Virksomhedspraktik	99	66%
Jobnet	86	57%
Voksenlærlinge	81	54%
Ansættelse af ledige med videregående uddannelse	33	22%
Mentorordningen	15	10%
Ingen kendskab	23	15%

Bred virksomhedskontakt fortsat nødvendig

Som det fremgår viser tallene, at der er et godt kendskab til AF's ydelser, men også, at der er 15% som ikke kender AF's ydelser. Tallene understreger, at det er vigtigt at fastholde en bred virksomhedskontakt og at AF løbende skal informerer virksomhederne om tilbudene.

Virksomhedernes kendskab er størst til formidling, løntilskudsordningerne og virksomhedspraktik. 81 af 141 virksomheder oplyser, at de har kendskab til voksenlærlingeordningen, hvilket viser, at der også her er behov for at informere om mulighederne.

Modsat er der er begrænset kendskab til mentorordningen og ansættelse af ledige med videregående uddannelse. Sidstnævnte er et interessant resultat i lyset af den megen medieomtale de senere år i regionen af behovet for at ansætte højtuddannet arbejdskraft. AF gennemfører fra januar 2005 en kampagne for at øge kendskabet til og brugen af ansættelse af ledige med videregående uddannelse.

AF er aktuelt ved at følge op på virksomhedernes ønsker.

Samarbejde med AF

AF i dialog med 64 virksomheder for at samarbejde

Virksomhederne er generelt interesserede i at bruge AF's tilbud eller blive introduceret til dem. 64 af virksomhederne oplyser således, at de enten ønsker at bruge AF's tilbud eller at blive introduceret til et eller flere af tilbudene. Ønskerne dækker de fleste af områderne lige fra løntilskud,

ansættelse af ledige med videregående uddannelse til mentorordningen.

7. Initiativer

AF vil på baggrund af undersøgelsen igangsætte en række aktiviteter.

- AF har allerede nu planlagt et nyt uddannelsesforløb inden for CNC med start primo februar.
- Regionen planlægger et forløb inden for plastmager-området.
- AF følger op over for de virksomheder, som ønsker et samarbejde om rekruttering eller andre AF-tilbud. AF kan f.eks. tilbyde voksenlærlingeforløb.
- AF overvejer at gennemføre et samlet fremstød målrettet branchen.
- Endelig kan AF tilbyde at udvælge ledige med henblik på rekruttering eller opkvalificering før rekruttering.